

**Vejledning til cirkulære nr. 9015 af 10. januar 2020 om energieffektivisering i statens
institutioner**

Indholdsfortegnelse

1. Indledning	4
2. Generelt om cirkulæret.....	4
2.1. Formål	4
2.2. Anvendelsesområde	4
2.2.1. Undtagelser	5
2.3. Definitioner	6
3. Mål for reduktion af energiforbrug i staten	7
3.1. Generelt mål	7
3.2. Delmål for den statslige forvaltning.....	8
4. Organisering af energieffektiviseringsindsatsen	9
4.1. Ansvarsfordeling	9
4.1.1. Ministeriernes energiansvarlige kontaktpersoner (MEK)	9
4.1.2. Energiansvarlige personer (EP).....	12
4.2. Ændring i ministeriernes ressortområde.....	12
5. Data om energiforbrug	13
5.1. Indsamling af data	13
5.2. Offentliggørelse af data	15
6. Energieffektiv adfærd i staten	16
6.1. Indkøb af produkter og tjenesteydelser	17
6.1.1. Undtagelser fra indkøb af energieffektive produkter eller tjenesteydelser	19
7. Energieffektivitet i statslige bygninger	19
7.1. Drift og vedligehold af statslige bygninger	20
7.1.1. Anvendelse af energimærkningsordningen	21
7.1.2. Energiselskabernes energispareindsats.....	21
7.1.3. Brug af vedvarende energi	22
7.2. Ikke-statslige brugere	22
7.3. Rentable energibesparelserprojekter	22
7.4. Energikrav ved indgåelse m.v. af statslige lejemål i helt eller delvis privatejede bygninger	23

7.4.1 Undtagelser	24
7.5. Energikrav ved den statslige forvaltnings køb af bygninger eller dele af bygninger	25
7.5.1. Undtagelser	25
Referencer	27

1. Indledning

I cirkulære om energieffektivisering i statens institutioner¹, herefter kaldet »cirkulæret«, fremgår der regler om, at staten skal reducere sit energi- og vandforbrug. I denne vejledning præciseres og uddybes en række af reglerne i cirkulæret, og der gives forslag og anvisninger til den praktiske udmøntning af reglerne.

Vejledningen er tematisk opbygget og omfatter alle bestemmelser i cirkulæret, dog vil § 9 om indberetning af energiforbrug blive suppleret med en separat brugerguide, som vil kunne findes på Energistyrelsens hjemmeside².

Vejledningen afløser Energistyrelsens tidligere vejledninger³ om energieffektivisering i statens institutioner.

2. Generelt om cirkulæret

2.1. Formål

Staten medvirker ved sin drift til belastning af klima og miljø, og det er derfor nødvendigt, at staten løbende reducerer udledningen af drivhusgasser m.v. Statens energiforbrug udgør endvidere en ikke uvæsentlig del af statens samlede udgifter, hvorfor en reduktion heri vil være ønskelig. Dertil kommer, at staten er en vigtig aktør i forhold til at stimulere markedet for energieffektive løsninger samt understøtte adfærdsmæssige ændringer hos borgere, virksomheder m.fl.

Formålet med cirkulæret er at understøtte en omkostningsbevidst og energieffektiv drift af de bygninger, som staten ejer, lejer og benytter, samt generelt at fremme en energibesparende adfærd i staten. Cirkulæret skal også medvirke til, at der i staten indkøbes energieffektive produkter og tjenesteydelser. Endelig fremgår der af cirkulæret bindende mål for reduktion af energiforbruget i staten.

Cirkulæret udmønter en række bestemmelser i lov om fremme af energibesparelser i bygninger⁴ samt lov om fremme af besparelser i energiforbruget⁵, og cirkulæret implementerer en række bestemmelser i energieffektivitetsdirektivet⁶, bygningsdirektivet⁷ og VE-direktivet⁸.

2.2. Anvendelsesområde

Samtlige departementer og underliggende institutioner, eksempelvis styrelser, direktorater, råd, nævn, tilsynsmyndigheder m.v., som er en del af ministeriernes organisation og ansvarsområde, er omfattet af cirkulæret. Dertil kommer institutioner, selskaber, foreninger m.v., hvis udgifterne ved deres virksomhed overvejende dækkes af statslige midler, hvis det offentlige har bestemmende

indflydelse på virksomheden, eller hvis de i henhold til lov har fået tillagt beføjelse til at træffe afgørelse på statens vegne. I det omfang selvejende institutioner f.eks. universiteter, professionshøjskoler, gymnasier, erhvervsskoler og forskningsinstitutioner omfattes af denne definition, vil de således være omfattet af cirkulæret. Det vil sige, at private institutioner ikke er omfattet.

Cirkulæret omfatter som udgangspunkt alle former for energi- og vandforbrug, og det påhviler den enkelte myndighed eller institution at overholde og opfylde reglerne i cirkulæret. Ressortministeren har dog et overordnet ansvar for, at hele ministerområdet efterlever cirkulæret, samt at det samlede mål om reduktion af energiforbruget opfyldes, herunder at alle institutioner inddrages i nødvendigt omfang.

2.2.1. Undtagelser

Som nævnt omfatter cirkulæret som udgangspunkt alle former for energi- og vandforbrug. Energiforbrug til transportformål, undtagen dæk og køretøjer, er dog undtaget fra cirkulærets bestemmelser, uanset om der eventuelt måtte være tale om strøm eller andet drivmiddel jf. nærmere under afsnit 6.1. Entreprenørmaskiner, skibe og andre lignede selvtransporterende enheder med procesaktiviteter, som anvender brændstof fra samme tank/kilde til såvel transport som til proces, er også undtaget, idet der ikke sondres mellem, hvad der medgår til transport, og hvad der medgår til proces/aktivitet. Dette omfatter f.eks. også skibes elforbrug ved kaj samt arbejdssteder og installationer hørende under Forsvarsministeriet, så som Marinestabens og Hjemmeværnskommandoens flådefartøjer.

Af § 4, stk. 1 og 2, fremgår en række konkrete undtagelser fra cirkulærets anvendelsesområde, og i en række af cirkulærets øvrige bestemmelser fremgår endvidere mulighed for at foretage hensynsafvejninger i forhold til, om bestemmelserne konkret skal finde anvendelse. Dette gælder f.eks. kravet i artikel 9, stk. 6, om, at der skal installeres fjernaflæste målere, men hvor det enkelte ministerie konkret kan vurdere, at dette ikke medfører de forudsatte energieffektiviseringsfordele og dermed kan undtages⁹.

Derudover kan Energistyrelsen i helt særlige tilfælde undtage ministerier eller tilhørende institutioner m.v. fra bestemmelser i cirkulæret. Omfanget af efterlevelse af enkelte bestemmelser kan også begrænses, uden at der skal foreligge en generel undtagelse fra bestemmelsen.

I langt de fleste tilfælde vil en undtagelse alene være aktuel i forhold til konkrete aktiviteter i følgende tilfælde:

- Når offentliggørelse af energiforbrug m.v. skønnes at kunne medføre sikkerhedsmæssige

risici, herunder særligt bygninger og installationer under visse af Forsvarsministeriets styrelser.

- Bygninger, der er officielt beskyttet som en del af et særligt udpeget miljø, eller på grund af deres særlige arkitektoniske eller historiske værdi, for så vidt overholdelse af visse mindstekrav til energimæssig ydeevne ville indebære en uacceptabel ændring af deres karakter eller udseende, kan undtages fra cirkulærets bestemmelser såfremt rentable energibesparende foranstaltninger, der ikke indebærer sådanne ændringer af deres karakter og udseende, herunder adfærdsrelaterede og driftsoptimerende tiltag, dokumenteret er gennemført i bygningen.
- Bygninger, der anvendes til gudstjenester og religiøse formål.

For så vidt angår forsvaret er alene indkvarteringsbygninger med enkeltværelser eller kontorbygninger til de væbnede styrker og andet personale, der er ansat af forsvarsmyndighederne omfattet af kravet.

2.3. Definitioner

Nedenfor defineres en række af de begreber, som anvendes i cirkulæret og i denne vejledning:

Energiforbrug – samlet betegnelse	<ul style="list-style-type: none"> • Samlebetegnelse for forbrug af el, varme og fjernkøling. • Med energiforbrug forstås alle former for elforbrug, energi til opvarmning og varmt vand samt køling. • Energiforbruget fastsættes som det faktiske årsforbrug for området opgjort som slutforbrug.
Slutforbrug	<ul style="list-style-type: none"> • Energiforbruget der fremgår af energiopgørelsen fra forsyningsselskaberne m.v. • Forbruget skal være graddagekorrigeret.
Graddagekorrektio	<ul style="list-style-type: none"> • Graddagekorrektio foretages i Energistyrelsens database til indberetning af forbrugsdata m.v.
Bygningsenergi	<ul style="list-style-type: none"> • Opvarmning, køling samt elforbrug til bygningsdrift, f.eks. almindeligt kontorudstyr (computere, belysning m.v.) og apparater (køleskabe, opvaskemaskiner mv.). • For kontorejendomme vil alt energiforbrug typisk falde i denne kategori.
Procesenergi	<ul style="list-style-type: none"> • Energiforbrug til f.eks. banedrift, større servere, vejbelysning,

	<p>flysimulatorer, vindtunnel m.v.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Ved indberetningen af procesenergi i <i>Offentligt Energiforbrug databasen</i> (OEF) skal der, under fanen STAMDATA, skrives en note, om hvad energiforbruget bruges til.
Tomgangsenergi	<ul style="list-style-type: none"> • Energiforbrug i ikke udlejede arealer og bygninger eller bygninger som på anden måde står tom. • Ved indberetning af tomgangsenergi i OEF skal der under fanen STAMDATA skrives en note om, hvad energiforbruget bruges til samt hvor stor en andel tomgangsforbruget udgør af det samlede udlejede areal.
Energibesparelser	<ul style="list-style-type: none"> • En mængde sparet energi, som konstateres ved at måle eller skønne forbruget før og efter gennemførelsen af en foranstaltning til forbedring af energieffektiviteten. • Der korrigeres for eksterne forhold, såsom aktivitetsstigninger, graddage m.v., der påvirker energiforbruget, herunder ændringer i antal kvadratmeter opvarmet areal.
Udvikling i energiforbrug	<ul style="list-style-type: none"> • Opgøres som slutforbrug i kWh pr. ministerområde.
Institution	<ul style="list-style-type: none"> • Organisatorisk enhed.
Den statslige forvaltning	<p>Alle administrative afdelinger, hvis kompetence dækker hele en medlemsstats område, det vil sige:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Departementer, styrelser, direktorater og lignende myndigheder, som ved delegation af opgaver fra ministeren er en del af det almindelige ministerielle hierarki, og hvis kompetenceområde dækker hele landet. • Råd, nævn, forskningsinstitutioner, undervisningsinstitutioner m.fl. vil typisk ikke være omfattet af denne definition, da de ofte ikke er en del af det ministerielle hierarki.
Areal	<ul style="list-style-type: none"> • Opvarmet areal opgjort i kvadratmeter.

3. Mål for reduktion af energiforbrug i staten

3.1. Generelt mål

Hvert ministerie med tilhørende institutioner m.v. skal reducere sit energiforbrug med 14 procent i

2020 i forhold til basisåret 2006. Dette reduktionsmål er nationalt fastsat, og det medfører, at der skal ske et absolut fald i energiforbruget inden for det enkelte ministerområde. Med absolut fald forstås her, at forbruget ikke er korrigeret for ændringer i aktivitetsniveau. Forbruget vil dog være graddagekorrigeret. Ved opgørelse af målet skal der tages højde for ressortomlægninger m.v., jf. nærmere i afsnit 4.4.

Det bemærkes, at Energistyrelsen hvert år i oktober oplyser Folketinget om den absolutte ændring i energiforbruget i de enkelte ministerier samt om ændringer i energiforbrugsnøgletal dvs. energiforbrug pr. kvadratmeter og energiforbrug pr. ansat. Det oplyses endvidere, om der er særlige årsager til udsving i energiforbruget for det enkelte ministerområde, således at det bliver muligt for Folketinget at vurdere det enkelte ministeries energibesparelsesindsats, herunder i lyset af væsentlige aktivitetsændringer, der kan medføre et større energiforbrug.

Det vil i vidt omfang være op til de enkelte ministerier m.v. at afgøre, hvorledes de vil nedbringe energiforbruget med 14 procent, således at ministerierne m.v. kan anvende den metode, der på mest omkostningseffektiv vis realiserer besparelsen.

3.2. Delmål for den statslige forvaltning

Ud over det generelle reduktionsmål på 14 procent, jf. ovenfor, så skal der endvidere senest i 2020 opnås energibesparelser på 34.399 MWh i forhold til basisåret 2013 i de bygninger, som ejes og benyttes af den statslige forvaltning. Dette krav udspringer af direktivimplementering¹⁰ og dækker den statslige forvaltnings samlede energiforbrug.

Kravet er fastsat som et krav om realisering af energibesparelser, hvilket betyder, at der skal tages højde for ændringer i kvadratmeter og årsværk, når besparelserne opgøres. Energistyrelsen foretager opgørelsen af besparelser på baggrund af indberettet energiforbrug og indberetninger vedr. areal samt antal ansatte. I særlige tilfælde, hvor det målte energiforbrug påvirkes af specifikke faktorer såsom energiforbrug til servere, håndteres dette fra sag til sag i dialog mellem Energistyrelsen og det berørte ministerområde.

Da kravet alene vedrører energiforbrug, der anvendes i bygninger, som ejes og benyttes af staten, er energiforbrug i f.eks. kommunale og private lejemaal ikke omfattet. Det er derfor nødvendigt, at den statslige forvaltning indberetter deres energiforbrug, så forbruget i henholdsvis bygninger og procesenergi m.v. holdes adskilt.

4. Organisering af energieffektiviseringsindsatsen

4.1. Ansvarsfordeling

Det er de enkelte ministerier med tilhørende institutioner m.v., der har ansvaret for at overholde cirkulærets bestemmelser ud fra princippet om selvforvaltning i staten. I yderste konsekvens er ansvaret dog hos ministeren. Hvorvidt overholdelse sker på en tilfredsstillende måde, kan blive gjort til genstand for kontrol fra Rigsrevisionens side. Det påhviler således de enkelte ministerier at sikre, at den fornødne organisering m.m. i ministerområdet er til stede, således at cirkulærets bestemmelser kan gennemføres.

For at sikre den fornødne ledelsesmæssige fokus på gennemførelse af cirkulærets bestemmelser anbefales det, at de enkelte ministerier indfører en passus herom i institutionernes resultatkontrakter eller lignende styringsværktøjer mellem ministeriet og institutionerne. En samlet handlingsplan for hele ministerområdet bør godkendes af koncernledelsen og forelægges ministeren.

De fleste ministerier har gode erfaringer med en organisering, hvor der for hele ministerområdet udpeges en energiansvarlig koordinerende kontaktperson (MEK), samt at der i hver institution inden for ministeriet m.v. udpeges en energiansvarlig person (EP). Navn og kontaktinformationer på ministeriets MEK meddeles til Energistyrelsen, som står for løbende koordinering og erfaringsudveksling med og mellem MEK'erne.

Det anbefales, at ministerierne viderefører denne organisering af energispareindsatsen. Afhængig af ministeriets organisering i øvrigt kan der indføres yderligere ansvarlige personer eller anden passende organisering, f.eks. kan der med fordel udpeges en energiansvarlig i centre eller andre organisatoriske enheder under institutionerne.

Såfremt det forekommer hensigtsmæssigt, kan der være personsammenfald mellem ministeriets MEK og den enkelte institutions EP. Dette kan f.eks. være aktuelt, hvis der er tale om en lille institution, hvor det af ressourcemæssige årsager ikke vil være hensigtsmæssigt at udpege en EP. Uanset valg af organisering af energispareindsatsen anbefales det dog, at organiseringen er gennemskuelig og synlig i hele organisationen.

Energistyrelsen vil afholde seminarer og videndelmøder, som alle ministerier inviteres til.

4.1.1. Ministeriernes energiansvarlige kontaktpersoner (MEK)

Typiske arbejdsopgaver for MEK'er kan være at sikre følgende:

- at der udarbejdes en samlet målsætning og handleplan for udviklingen i ministerområdets

energiforbrug på kort og lang sigt,

- at der etableres et netværk for institutionernes energiansvarlige personer (EP),
- at indkøb af energieffektive produkter og tjenester koordineres for at opnå omkostningseffektive priser,
- at kendskab til energieffektiv adfærd koordineres og udbredes i hele ministerområdet,
- at deltage i møder med andre ministeriers MEK'er

MEK'erne bør udarbejde en samlet målsætning og handlingsplan for udviklingen i energi- og vandforbrug for at sikre, at reduktionsmålene i afsnit 3 nås. Målsætningen og handlingsplanen kan med fordel tilrettelægges efter principperne for energiledelse og bør tage udgangspunkt i ministeriets og institutionernes nuværende forbrug fordelt på el, varme og vand, den energimæssige tilstand af bygninger, installationer og apparater samt i vurderingen af besparelspotentialer for de enkelte institutioner eller bygninger.

Især for institutioner med særlig meget eller tung procesenergi, kan det anbefales at institutionen indfører systematisk energiledelse ved enten at efterleve eller lade sig certificere efter DS/EN ISO 50001 Energiledelsessystem, for at kunne få størst mulig og vedvarende fokus på energiforbruget til proces.

Det kan anbefales, at tilrettelægge arbejdet i følgende trin:

A. Energiforbrug og besparelspotentialer i alle ministerier med tilhørende institutioner m.v. kortlægges

Besparelspotentialerne kan f.eks. vurderes ud fra energimærkningsrapporter og energirådgivningsrapporter. For at få en indikation af potentialer kan der foretages en sammenligning af nøgletal for energiforbruget i tilsvarende institutioner/bygninger. Alle ministerier med tilhørende institutioners energiforbrug og udvikling heri kan ses på www.spareenergi.dk/oef. Der kan være behov for at kortlægge delforbrug til f.eks. belysning, it-udstyr, ventilation, pumper, varme, køling m.m.

Der kan med fordel være særligt fokus på besparelspotentialer, som den enkelte institution har direkte indflydelse på. Institutioner, der selv har ansvaret for driften af bygningen, dvs. drift af varme- og evt. ventilationsanlæg, bør løbende kontrollere, at anlægget er indreguleret efter behov. Institutioner, der ikke selv har ansvaret for driften, bør indgå dialog med den driftsansvarlige om mulighederne for forbedringer. Alle institutioner bør have fokus på besparelser gennem ændret adfærd. Det kan f.eks. ske ved at tjekke standby-indstillinger for diverse udstyr (kopimaskiner, kaffemaskiner, computere mv.), opfordre til at lyset slukkes når arbejdsstationen forlades, og/eller tjekke at bevægelsessensorer til at styre, at lyset fungerer korrekt mv.

B. Beslutte hvilke tiltag der skal gennemføres

Når forbruget og evt. delforbrug er kortlagt, skal det besluttes, hvilke tiltag, der skal gennemføres for at opnå en energibesparelse. Det er derfor fornuftigt at undersøge den forventede energibesparelse, den økonomiske besparelse, investeringsbehovet, herunder evt. finansieringsmuligheder, projektets levetid og rentabilitet.

Det kan også vise sig, at der er behov for yderligere analyse af eller konsulentbistand til visse projekter. Da hovedparten af de statslige institutioner er lejet ind i en bygning, der er ejet af Bygningsstyrelsen eller et privat ejendomsselskab, er det nødvendigt, at ejer af bygningen inddrages for de projekter der vedrører ejers ansvarsområder, f.eks. klimaskærm og de fleste basisinstallationer. De rentable energibesparesestiltag opstilles på en prioriteret liste, som besluttes af institutionens ledelse. Med baggrund i et en sådan prioriteret liste over rentable energibesparesestiltag i ministerområdets institutioner m.v. kan MEK udarbejde en koordineret handlingsplan, som sikrer at ministerområdet samlet set efterlever kravene i cirkulæret. Det anbefales, at såvel institutionernes, som den koordinerede, handlingsplan bør indeholde tidsplan, ressourcebehov og ansvarsfordeling. Den koordinerede handlingsplan kan godkendes af ministeriets koncernledelse.

C. Implementering af handlingsplan

Når handlingsplanerne er besluttet, skal arbejdet med at implementere dem igangsættes. Under dette arbejde er det vigtigt at overvåge energiforbruget, så det sikres, at målene nås. Derfor kan MEK'erne med fordel i samarbejde med de energiansvarlige personer for ministeriets institutioner følge udviklingen i energi- og vandforbruget i forhold til ministeriets målsætning og løbende vurdere behovet for en justering af besparelsesindsatsen, så målet kan nås.

Erfaringen er, at formidling af viden om energibesparende adfærd er en effektiv måde at reducere energiforbruget på. MEK'erne bør i samarbejde med personer med ansvar for indkøb tilsikre, at ministeriet koordinerer indkøb af energieffektive produkter med henblik på at opnå omkostningseffektive priser.

MEK'erne kan med fordel organisere og koordinere arbejdet vedrørende energieffektiv adfærd inden for ministerområdet og formidle viden til energiansvarlige for de enkelte institutioner og til alle medarbejdere i ministerier og institutioner. Til dette formål anbefales det at bruge det tilgængelige materiale og fremgangsmåder beskrevet på [www.spareenergi.dk /offentlig/vaerktoejer/vejledninger](http://www.spareenergi.dk/offentlig/vaerktoejer/vejledninger). Her findes bl.a. vejledninger i energiledelse, indkøb, natrundering, serverrum og storkøkken.

4.1.2. Energiansvarlige personer (EP)

Til at bistå MEK'erne bør der udpeges en energiansvarlig person EP for hver institution under det enkelte ministeries ansvarsområde. EP'erne bør samarbejde med MEK'erne om gennemførelse af cirkulæret.

Typiske arbejdsopgaver for EP'erne kan være at have ansvaret for at følge udviklingen i den enkelte myndighed/institution m.v. i forhold til energi- og vandforbrug, om nødvendigt ved jævnlige aflæsninger af energi- og vandmålere. Elforbruget kan for kunder med fjernaflæselige målere følges på timebasis via en kundeportal i datahubben (centralt dataregister, som samler elforbruget ét sted) eller via elselskabets hjemmeside. En række fjernvarmeselskaber tilbyder tilsvarende løsninger for varmekonsumet. Der skabes et overblik over forbruget og udviklingen ved at data fra forsyningsselskaber og bimålere tilgår et energidatasystem. Bygningsstyrelsen kan kontaktes for mulighed for opkobling til det af styrelsen anvendte system.

EP'erne kan, hvis de i forbindelse med opfølgning på energiforbruget bliver opmærksomme på uregelmæssigheder eller uhensigtsmæssige forbrugsmønstre (f.eks. stort forbrug om natten, i weekends eller ferier), gøre personer med ansvaret for driften af bygningen, den pågældende installation eller udstyr opmærksom herpå.

Via opfølgningen på energiforbruget i institutionen og lokalkendskabet til institutionens indretning og rutiner m.v. opnår de enkelte EP'er en viden og erfaring, som kan være til stor gavn for den samlede indsats for energieffektiviseringen inden for ministerområdet. EP'erne kan derfor udgøre et vigtigt netværk, som løbende kan bruges til at hjælpe de energiansvarlige koordinerende kontaktpersoner (MEK) med at løse deres opgaver med formulering af energisparemål, energieffektive indkøb og fremme af energieffektiv adfærd og drift.

4.2. Ændring i ministeriernes ressortområde

Ministerierne og deres ressortområder ændres og justeres løbende, hvorfor det årlige energiforbrug vil blive opgjort for det på opgørelsestidspunktet værende ministerium og derefter sammenlignet med det tilsvarende ministerium i 2006. Ministeriernes ressortområder justeres således efter opgørelsesåret, hvorved tallene for energiforbrug er sammenlignelige og ensartede. Dette indebærer, at der foretages energiregnskabsmæssige røinger af de institutioner, der i opgørelsesåret ikke henhører under de ministerier, som de gjorde i år 2006.

Metodikken, der skal lægges til grund for energiregnskabsmæssige røinger, samt beskrivelse af fremgangsmåde for tilbagerettet simulering af historiske energidata i tilfælde, hvor der ikke er

tilgængelige og pålidelige data, beskrives nærmere i *metodebilaget* til databasen "Offentligt energiforbrug", som er tilgængeligt via <https://ens.dk/ansvarsomraader/energibesparelser/det-offentlige>.

For at sikre kvaliteten af energidata i længere tidsserier, anbefales det for ministerområder med store og et betydeligt antal institutioner og bygninger at kræve, at indsamling af energidata sker på bygningsniveau. Herved vil datakvaliteten kunne bevares ved f.eks. sammenlægninger af institutioner og ressortændringer. Energistyrelsens database til indberetning kan håndtere dette.

5. Data om energiforbrug

5.1. Indsamling af data

Det forventes, at ministerierne og institutionerne følger udviklingen i energi- og vandforbruget tæt, og at de sammenholder forbrugsudviklingen med de udarbejdede målsætninger, og om nødvendigt justerer indsatsen, så målene kan nås.

Energistyrelsen offentliggør på www.spareenergi.dk sin hjemmeside en særskilt vejledning til, hvorledes indberetning af forbrugsdata m.m. skal foregå.

Det skal dog her præciseres, at alle statslige institutioner for hvert kalenderår skal indberette oplysninger om institutionens samlede energi- og vandforbrug opgjort på varme, elektricitet og vand i faktiske forbrugsmængder. Den årlige indberetning skal ske inden den 1. juni det efterfølgende år.

Oplysningerne skal indberettes til en database, som administreres af Energistyrelsen. Der vil kunne indberettes manuelt til databasen.

Ud over forbrugsdata skal der som minimum en gang årligt foretages indberetning af antal m² og ansatte.

For så vidt angår bygninger med flere brugere, hvor varmen afregnes gennem et såkaldt fordelingsregnskab udarbejdet af bygningens ejer/administrator, fremgår oplysninger om den enkelte brugers energiforbrug oftest *ikke* opgjort i kWh eller andre energienheder. I stedet fremgår forbruget opgjort i "enheder", "enheder varme" o. lign. For at omregne disse forbrugsenheder til kWh anvendes en af følgende to modeller:

Model 1. Bygningens samlede varmeforbrug i en energienhed fx kWh, MWh eller MJ kendes

Bygningens totale varmeforbrug fremgår ofte på regningen som et MWh-tal.

For at finde frem til den enkelte brugers andel af bygningens totale varmekonsum bruges følgende fordelingsnøgle: "brugers forbrugsenheder"/"bygningens totale forbrugsenheder". Disse oplysninger bør fremgå af regningen.

Eksempel:

Bygningens totale varmekonsum udgør: 3.456 MWh

Bygningens totale antal forbrugsenheder udgør: 162.235

Brugers forbrugsenheder udgør: 34.111

Fordelingsnøgle: $34.111/162.235 = 0,21$

Brugers	(Bygningens totale	(Fordelingsnøgl	
varmekonsum:	varmekonsum)	e)	=
	3.456 MWh	0,21	726,647 MWh

I *Offentligt Energiforbrug Databasen (OEF)* skal varmekonsumet indtastes i kWh, dvs. $726,647 \text{ MWh} \times 1000 = 726.647 \text{ kWh}$.

Man skal være opmærksom på, at det totale varmekonsum ofte er opdelt efter type og anvendelse på fordelingsregnskabet. Det kan f.eks. bestå af følgende:

- Enheder i varme
- Boligens areal i m²
- Kubikmeter varmt vand
- Ventilation varme
- Haneandel

For at finde det totale varmekonsum skal man finde varmekonsumet for hvert enkelt af typerne/anvendelserne og lægge tallene sammen.

Model 2. Energiforbruget for varme kendes

Hvis man kender varmeprisen fra det relevante forsyningselskab, kan varmekonsumet udregnes ud fra denne formel: "beløb betalt for varme" / forsyningselskabets pris for en kWh.

Eksempel:

Varmepris: 0,32 kr./kWh

Beløb betalt for varme:

Type/anvendelse:	Pris
Enheder i varme	6.947
Bygningens areal i m ²	1.803
Kubikmeter varmt vand	503
Ventilation varme	18
Haneandel	520
I alt	9.791 kr.

$$\begin{array}{l} \text{Totale} \\ \text{varmeforbrug:} \end{array} \quad \frac{9.791 \text{ kr.}}{0,32 \text{ kr./kWh}} = 30.596,875 \text{ kWh}$$

Det bemærkes, at bekendtgørelse om energivirkosmheder og bygningsejeres oplysningsforpligtelser overfor slutkunder om energiforbrug og fakturering m.v.¹¹ pålægger bygningsejeren, at slutkunder på anmodning får en klar og letforståelig redegørelse for, hvorledes fakturaen er fremkommet, navnlig hvis den ikke er baseret på faktisk forbrug. Energistyrelsen fører tilsyn med overholdelsen af dette og eventuelt manglende overholdelse kan anmeldes til forsyning@ens.dk. Anmeldelsen skal som minimum indeholde en beskrivelse af, hvilke oplysninger der mangler, og hvilken dialog der har været mellem bygningsejer/administrator og den pågældende institution.

Disse oplysninger vil så vidt muligt blive søgt indhentet automatisk fra andre databaser (fx BBR, Energykey m.v.), som der allerede skal indberettes til, men det er de enkelte ministeriers ansvar, at tallene er korrekte og indberettes til databasen. Ministeriernes årlige energi- og vandforbrug vil blive offentliggjort og vist på hjemmesiden www.spareenergi.dk/oef, ligesom de vil blive forelagt Folketingets energipolitiske udvalg hvert år inden 1. oktober det efterfølgende år.

5.2. Offentliggørelse af data

Som en følge af rammestyingsprincippet sættes større krav til synliggørelse af ministeriernes indsats med reduktion af energiforbruget. Energistyrelsen administrerer derfor en database (Offentligt Energiforbrug (OEF)), som alle ministerier m.v. skal indrapportere data til. På baggrund

af indberetningerne udarbejder Energistyrelsen en årlig opgørelse over energiforbruget i staten som offentliggøres på www.spareenergi.dk/oef.

Som led i synliggørelsen af statens energiforbrug, skal Energistyrelsen en gang om året indsamle oplysninger om energiforbruget og præsentere dem for Folketingets Klima, Energi- og forsyningspolitiske udvalg senest den 1. oktober i det efterfølgende år.

Formålet med offentliggørelse er for det første, at det skal være muligt at se, hvilke ministerier der realiserer målsætningerne, og hvilke der ikke gør. For det andet skal offentliggørelse være med til at hæve vidensniveauet i staten omkring energibesparende tiltag samt sikre grundlag for gensidig inspiration ministerierne imellem. Endvidere kan synliggørelse af energiforbrugsdata bruges som sammenligningsgrundlag mellem sammenlignelige institutioner. Synliggørelse af ministeriernes indsats skal dermed være med til at fastholde ministeriernes fokus og engagement i gennemførelsen af energibesparelser.

Ministerierne er endvidere forpligtet til på deres hjemmesider at give oplysninger om hvilke initiativer, som er taget for at reducere energiforbruget, herunder den interne organisering af energispareindsatsen samt andre gode råd og ideer omkring reduktion af energiforbruget.

6. Energieffektiv adfærd i staten

Alle ministerier med tilhørende institutioner m.v. skal udvise energieffektiv adfærd med henblik på at reducere institutionernes samlede energiforbrug.

Ved energieffektiv adfærd forstås bl.a., at alle ansatte i ministerierne, institutionerne m.v. skal udvise omtanke i omgangen med energiforbrugende apparater og installationer og bidrage til at undgå unødvendigt ressourceforbrug af el, varme og vand. Som hovedregel bør f.eks. energiforbrugende udstyr således kun være tændt, når de er i brug.

Unødvendigt adfærdsrelateret ressourceforbrug kan f.eks. være;

- Lys der er tændt om natten eller på andre tidspunkter, hvor der ikke er brug for lys.
- Kontorudstyr der er tændt uden for den periode, hvor det er i brug.
- Elforbrugende udstyr som unødigt står i standby tilstand.
- Rumopvarmningselement som er uhensigtsmæssigt indstillet, f.eks. er i drift når der ikke er behov herfor.
- Uhensigtsmæssig praksis ved udluftning i fyringssæsonen.

Energieffektiv adfærd kræver viden om apparaters energiforbrug, samt hvad der kan gøres for at reducere forbruget. For at sikre, at den nødvendige viden og motivation udbredes inden for ministerområdet, herunder de enkelte institutioner, anbefales det, at ansvaret herfor fremgår af de energiansvarlige medarbejders opgavebeskrivelse, jf. nærmere under afsnit 4. Der henvises til www.spareenergi.dk for forslag til konkrete indsatsområder samt nyttig information om energirigtig adfærd m.v.

6.1. Indkøb af produkter og tjenesteydelser

Et effektivt middel til at fremme energieffektivitet, og dermed også energibesparelsesmålene i cirkulæret, er indkøb af energieffektive produkter og tjenesteydelser.

Indkøb af produkter

Ministerierne med tilhørende institutioner m.v. skal købe energieffektive produkter, såfremt det ud fra en konkret vurdering af det enkelte indkøb vurderes, at indkøbet lever op til principperne om omkostningseffektivitet, økonomisk gennemførlighed, bæredygtighed eller teknisk egnethed, eller der er tilstrækkelig konkurrence, jf. nærmere i bilag 1 til cirkulæret. Kravet gælder dog kun for kontrakter, der har en værdi, som er lig med eller større end de tærskelværdier, som fremgår af artikel 4 i udbudsdirektivet¹².

Energieffektive produkter er følgende:

- Produkter, som opfylder kravene i Energistyrelsens indkøbsanbefaling¹³.
- Produkter, som er mærket med enten den bedste eller næstebedste tilgængelige energiklasse for produktet i henhold til den tilhørende energimærkningsforordning for det specifikke produkt, som er udstedt i medfør af den Europæiske Unions energimærkningsdirektiv eller rammeenergimærkningsforordning. Det kan f.eks. anbefales at købe dæk i den højeste brændstoffektivitetsklasse under forudsætning af, at disse lever op til den anbefalede vådgrebsklasse og klasse for afgivelse af rullestøj som angivet på www.spareenergi.dk/offentlig-og-erhverv/indkoeb-og-adfaerd/indkoebsanbefalinger/bildaek.
- Produkter, der er omfattet af andre lignende ordninger til synliggørelse af energieffektive produkter og udstyr.

Energistyrelsens hjemmeside www.spareenergi.dk kan med fordel anvendes forud for indkøb, da den indeholder oplysninger om energieffektive produkter og vejledninger til udvælgelse heraf. Udover at indeholde Energistyrelsens egen indkøbsvejledning, så henviser hjemmesiden også til andre nyttige værktøjer og ordninger til udvælgelse af energieffektive produkter.

Alle statslige institutioner er forpligtet til at bruge statens indkøbsaftaler på de områder, hvor der har været fælles statslige udbud. Selvejende institutioner er ikke forpligtet hertil, men kan frivilligt tilslutte sig de statslige indkøbsaftaler. Der er indkøbsaftaler inden for pc-hardware, kontormøbler, kontorvarer, kopipapir, kopimaskiner, printere, tele- og datakommunikation, servere, dataopbevaring og styresystemer m.v., it-konsulenter, telefoniudstyr, netværkskomponenter, personbefordring med fly, rejsebureauydelse samt hotelophold i Danmark. Nærmere oplysninger kan findes på hjemmesiden www.statensindkøb.dk.

For indkøb, der ikke er dækket af statens indkøb, henvises til Statens- og Kommunernes Indkøbsservice (SKI). SKI er sat i verden for at hjælpe det offentlige med at spare penge på indkøb ved at udbyde rammekontrakter for mange produkter, herunder IT-udstyr, belysning, storkøkkenudstyr og møbler, f.eks. hæve-sænke borde, der ofte har et standby forbrug. For computere og skærme og andet kontorudstyr oplyses det om, hvilke produkter inden for rammeaftalen, der er energieffektive, så det er muligt at vælge et energieffektivt produkt til en omkostningseffektiv pris. SKI arbejder generelt på at indarbejde krav til energieffektivitet i rammeaftaler for alt energiforbrugende udstyr. Nærmere oplysninger kan findes på SKI's hjemmeside www.ski.dk.

Der henvises også til Miljøstyrelsens guide til grønne indkøb, som kan findes på www.mst.dk, og som indeholder gode råd vedrørende energi- og miljøhensyn ved indkøb. Endelig henvises i øvrigt til det generelle cirkulære om indkøb i staten¹⁴.

Indkøb af tjenesteydelser

Ministerierne med tilhørende institutioner m.v. skal, når de udbyder tjenesteydelser, stille krav om, at leverandøren af tjenesteydelsen køber energieffektive produkter, når de anskaffer nye produkter til udførelsen af den aktuelle tjenesteydelse.

Kravet til leverandøren om køb af energieffektive produkter gælder kun for produkter, der anskaffes efter indgåelse af tjenesteydelseskontrakten. Leverandører der ikke har produkter, der lever op til kravene om energieffektivitet, er derfor ikke forhindret i at byde på ydelsen, hvis de sørger for fremadrettet at anskaffe energieffektive produkter, som helt eller delvist anvendes til at udføre den pågældende ydelse. Ligeledes har energieffektiviteten af leverandørens produkter på tidspunktet for tilbuddet ingen indflydelse på vurderingen af tilbuddet (med mindre det indgår i anden lovgivning end bilag III i direktiv 2012/27/EU (EED)).

Normalt vil det ikke være dyrere for leverandører af tjenesteydelser at anskaffe energieffektive

produkter, da en evt. ekstra omkostning til indkøb af det effektive produkt kan spares hjem ved besparelser i driften. Dette er dog ikke tilfældet, hvis produktet bruges meget lidt i forbindelse med tjenesteydelsen, eller hvis et energieffektivt produkt er uforholdsmæssigt dyrt, fordi det f.eks. skal overholde særlige specifikationer med hensyn til hygiejne, sundhed, holdbarhed e.l.

6.1.1. Undtagelser fra indkøb af energieffektive produkter eller tjenesteydelser

Pligten til at købe energieffektive produkter eller tjenesteydelser kan fraviges, såfremt anskaffelsen ikke er omkostningseffektiv, økonomisk gennemførlig, bæredygtig eller teknisk egnet eller der ikke er tilstrækkelig konkurrence.

Eksempler på fravigelse kan f.eks. være:

- Hvis der ikke findes energieffektive produkter, der opfylder særlige institutionsspecifikke funktionskrav (f.eks. særlige tjenester, produkter, udstyr, værktøjer m.v. i forbindelse med eksempelvis forskning eller forsvar, som ikke kan betegnes som standardindkøb, men er nødvendige for udførelsen af disse aktiviteter), særlige krav til produktets kvalitet (særlige krav til holdbarhed m.v.) eller andre særligt begrundede krav.
- Hvis de energieffektive produkter medfører væsentlige miljøproblemer, som ikke vurderes at kunne opvejes af de miljøfordele, der opnås som følge af det lavere energiforbrug.
- Hvis meromkostningen til anskaffelse af produktet ikke er rentabel. Heri ligger, at besparelsen ved at købe et mere energieffektivt produkt ikke kan finansiere meromkostningen i dets levetid.

Endvidere gælder særlige forhold for kontrakter på Forsvarsministeriets område. Således er forsvarskontrakter alene omfattet af cirkulæret, såfremt dette ikke skaber konflikt med arten af og det primære mål med de væbnede styrkers aktiviteter. Forpligtelsen finder endvidere ikke anvendelse på kontrakter om levering af militært materiel efter direktiv 2009/81/EF¹⁵.

7. Energieffektivitet i statslige bygninger

Ministerier med tilhørende institutioner m.v. skal sikre at opførelse, ombygning, drift og vedligehold af bygninger sker på en energi- og omkostningseffektiv måde under hensyntagen til investeringer og driftsomkostninger.

I forhold til opførelse og væsentlige ombygninger/renoveringer af bygninger henvises der til gældende bygningsreglement¹⁶ samt til bekendtgørelse om kvalitet, OPP og totaløkonomi i offentligt byggeri¹⁷.

7.1. Drift og vedligehold af statslige bygninger

For så vidt angår drift og vedligehold indebærer cirkulæret, at staten og institutionerne skal sørge for følgende:

- Eksisterende installationer og udstyr skal fungere energimæssigt optimalt under de givne betingelser, og ydelserne, f.eks. varme, belysning og ventilation skal tilpasses behovet på et givet tidspunkt.
- Som udgangspunkt skal der tilstræbes en indetemperatur på kontorarbejdspladser på 20-21 °C i fyringssæsonen og 22-23 grader i sommerperioden inden for den aftalte benyttelsestid¹⁸. Det anbefales at koncernledelsen definerer den aftalte benyttelsestid, for at begrænse energispild mest muligt.
- Ventilationsanlæg skal indreguleres, så der ikke tilføres mere luft til rummet end nødvendigt.
- Mulighederne for at foretage energimæssige forbedringer af installationer og udstyr m.v. skal løbende vurderes, og økonomisk fordelagtige tiltag skal gennemføres.
- Når der foretages vedligehold og ombygning af installationer m.v. vælges energieffektive løsninger, hvis disse er økonomisk fordelagtige, når der tages hensyn til både investeringer og driftsomkostninger.
- Nye tekniske anlæg, der udgør et væsentligt energiforbrug, forsynes med målere til separat aflæsning af energiforbruget.

I forhold til reduktion i forbruget af el, varme og vand, bør der endvidere tages udgangspunkt i følgende fremgangsmåde:

- Der skabes overblik over forbruget og udviklingen her i følges, og et energidatabasesystem som Bygningsstyrelsens kan med fordel anvendes, jf. nærmere under afsnit 4.1.2.
- Institutionens forbrug sammenlignes med tilsvarende institutioners forbrug, for derigennem at vurdere besparelspotentialet, herunder f.eks.:
 - Hvor stor en andel af varme- og elforbruget der anvendes uden for normal kontortid.
 - Benchmarking med tilsvarende institutioner ved brug af kWh/m².
 - Hvor stor en del af varmemeforbruget, som bruges til varmt brugsvand.
- Relevante indsatsområder identificeres, særligt i forhold til store og omkostningseffektive besparelspotentialer.
- Der udarbejdes en plan for gennemførelse af initiativer.
- Indsatsen evalueres og følges op af nye initiativer.

Til at hjælpe de statslige institutioner med reduktion af energiforbruget i bygninger findes der forskellige redskaber og værktøjer, f.eks. den lovpligtige energimærkningsordning. Endvidere er

www.spareenergi.dk

en god videns-database.

Især for institutioner med særlig meget eller tung procesenergi, anbefales det i øvrigt, at institutionen indfører systematisk energiledelse ved enten at efterleve eller lade sig certificere efter DS/EN ISO 50001 Energiledelsessystem.

7.1.1. Anvendelse af energimærkningsordningen

Energimærkning anvendes til at verificere overholdelse af energikrav ved indgåelse af lejeaftale m.v. om bygninger samt ved køb af bygninger.

Alle offentlige bygninger over 250 m² skal energimærkes hvert 10. år, jf. energimærkningsbekendtgørelsen¹⁹. Formålet med energimærkning er at synliggøre det samlede energiforbrug til bygningsdrift, samt energibesparelsesmuligheder. Det samlede energiforbrug til bygningsdrift består af energiforbrug til opvarmning af bygningen og til drift af faste bygningsinstallationer.

Energimærkningen består af en rapport med et energimærke med en vurdering af bygningens energimæssige stand samt en oversigt over forbedrings- og besparelsesmuligheder. I energimærket er bygningen indplaceret på en skala, som går fra A til G, hvor A er bedst og G er dårligst. A er opdelt i A2010, A2015 og A2020.

Ved at gennemføre rapportens forbedringsforslag sikres det, at bygningen er i energimæssig god stand, og at energiomkostningerne til bygningens drift er lavest mulig. Det er vigtigt, at energimærkets anbefalinger inddrages i alle dele af energibesparelsesindsatsen.

Se i øvrigt nærmere på Energistyrelsens hjemmeside www.ens.dk.

7.1.2. Energiselskabernes energispareindsats

Net- og distributionsselskaberne inden for el, olie, naturgas og fjernvarme er indtil udgangen af 2020 forpligtet til at medvirke til at realisere energibesparelser hos slutbrugere af energi, herunder også de statslige institutioner. Under denne ordning er det muligt at opnå tilskud til finansiering af energibesparende tiltag gennem en aftale med et energiselskab. Ud over tilskud til konkrete energibesparende projekter, yder energiselskaberne også rådgivning vedrørende energibesparende tiltag.

Det kan anbefales, at ministerier med tilhørende institutioner m.v. forud for planlægning af renoveringer og ombygninger, kontakter et energiselskab for at få energirådgivning.

Yderligere informationer om energiselskabernes energispareindsats kan findes på hjemmesiden <https://energisparesiden.dk>. Her kan også findes navn og adresse på de relevante energiselskaber samt henvisninger til andre relevante hjemmesider med energispareråd.

7.1.3. Brug af vedvarende energi

Ministerier med tilhørende institutioner m.v. er forpligtet til at vurdere mulighederne for øget anvendelse af vedvarende energi i forbindelse med opførelse og gennemrenovering af bygninger. Vedvarende energi kan for eksempel være vindkraft, solenergi eller geotermisk energi, ligesom varmepumper opfylder kravet. Såfremt en bygning forsynes med fjernvarme, så er forpligtelsen opfyldt. Den vedvarende energiandel i elforsyningen kan ikke medregnes.

7.2. Ikke-statslige brugere

Ministerier med tilhørende institutioner m.v. som ejer bygninger, skal opfordre ikke-statslige brugere af bygningerne til at foretage energiinvesteringer samt fremme energirigtig adfærd. På www.spareenergi.dk er der en række gode råd til f.eks. indkøb af energieffektive apparater og produkter. På samme hjemmeside er der endvidere en lang række gode råd til energirigtig adfærd, herunder tips til indarbejdelse af gode energivaner, gennemførelse af adfærdskampagner m.v.

7.3. Rentable energibesparelserprojekter

Statslige ejere af bygninger skal gennemføre rentable energibesparelserprojekter. Det betyder som udgangspunkt, at de rentable projekter, såkaldte kategori 1 forslag, som er identificeret i energimærket skal gennemføres. Hvis det på baggrund af en nærmere vurdering af rentabiliteten i energimærkets forslag til rentable besparelser viser sig, at projekterne har en simpel tilbagebetalingstid, som er længere end foranstaltningens levetid, så er der ikke krav om, at projektet skal gennemføres. Der skal i givet fald foreligge konkret dokumentation for, hvorfor forslaget ikke er gennemført. Den nærmere vurdering af forslaget bør vurderes både individuelt, dvs. uafhængigt af andre renoveringstiltag, og i kombination med andre renoveringstiltag. Kravet anses for værende opfyldt, såfremt der anvendes dynamiske energimærker. Projekterne gennemføres med fordel i samarbejde med evt. lejere af bygningen.

De såkaldte kategori 2-forslag i energimærket omfatter forslag, som har en tilbagebetalingstid, der er længere end levetiden, når de gennemføres uafhængigt af en renovering eller reparation, men hvor den simple tilbagebetalingstid er maksimalt lig med foranstaltningens levetid, hvis forslaget gennemføres i forbindelse med andre renoveringstiltag, f.eks. ved alm. vedligehold. Disse forslag bør gennemføres i forbindelse med større projekter, som gennemføres som et led i den almindelige vedligeholdelse af bygningen. Der henvises i den forbindelse også til bygningsreglementets

energikrav ved ombygninger og udskiftning af bygningsdele²⁰.

Ud over energimærket vil der kunne identificeres energibesparende projekter via anden energirådgivning eller energiscreening af institutionen. Energirådgivning eller energiscreening kan udføres i tillæg til energimærkning, men er ikke obligatorisk at få gennemført.

7.4. Energikrav ved indgåelse m.v. af statslige lejemål i helt eller delvis privatejede bygninger

Ved indgåelse, forlængelse eller genforhandling af en lejeaftale vedrørende statslige lejemål i helt eller delvis privatejede bygninger eller dele af privatejede bygninger, skal det sikres, at den pågældende ejendom som minimum opfylder de mindste krav til energimæssig ydeevne, der følger af bygningsreglementets renoveringsklasse 2. Renoveringsklasse 2 er, når det samlede behov for tilført energi til opvarmning, ventilation, køling, varmt brugsvand og belysning pr. m² opvarmet etageareal ikke overstiger 95 kWh/m² pr. år tillagt 2.200 kWh pr. år divideret med det opvarmede etageareal. Niveauet for renoveringsklasse 2 svarer til, at bygningen lever op til skalatrin B på energimærkningsskalaen.

Den statslige forvaltning skal ved indgåelse, forlængelse eller genforhandling af lejeaftalen sikre, at bygningen lever op til ovenfor nævnte energimærke. Øvrige statslige institutioner skal sikre, såfremt den pågældende ejendom på tidspunktet for indgåelse af lejemålet ikke møder kravet til energimærke, at bygningens energitilstand forbedres, således at den møder kravet inden for 2 år fra indgåelse af lejemålet. Det anbefales, at der ved genforhandling af lejeaftalen stilles krav til dokumentation, og at der afrapporteres på de energiindsatser, der har indflydelse på energimærket. Kravet anses som værende opfyldt, hvis der anvendes dynamiske energimærker.

Overholdelse af mindstekrav til energimæssig ydeevne ved indgåelse, forlængelse eller genforhandling af lejeaftale vedrørende bygninger verificeres ved energimærker. Et energimærke er gyldigt i en bestemt årrække, hvorfor udlejer i perioden mellem energimærket er udarbejdet og lejeaftalen skal indgås kan have gennemført energibesparende projekter. Herudover kan beregningsforudsætninger for energimærkningen, som eksempelvis energifaktorerne, have ændret sig. Dette skal i givet fald kunne dokumenteres af udlejer ved indhentelse af nyt energimærke, inden lejeaftalen indgås.

Skulle det gyldige energimærke på tidspunktet for indgåelse af lejeaftale ikke opfylde bestemmelserne i cirkulæret, skal udlejer kunne dokumentere, at der siden energimærket er blevet udarbejdet, er gennemført energibesparende projekter, så bygningen er kommet op på den krævede energimæssige stand.

7.4.1 Undtagelser

Statslige institutioner m.v. skal som udgangspunkt overholde ovenstående krav ved indgåelse, forlængelse eller genforhandling af lejeaftaler om bygninger eller dele af bygninger. Forpligtelsen til at overholde kravene kan dog fraviges, hvis overholdelse af kravene ikke lever op til principperne om omkostningseffektivitet, økonomisk gennemførlighed, bæredygtighed eller teknisk egnethed eller der ikke er tilstrækkelig konkurrence.

Omkostningseffektivitet skal forstås ud fra et livscyklusperspektiv, hvor omkostningerne ved f.eks. indgåelse af lejemål i overensstemmelse med krav til energieffektivitet, skal ses i sammenhæng med den effekt, der er opnået med hensyn til energieffektivitet og ydeevnen.

Økonomisk gennemførlighed er relateret til den pris, der betales for lejemålet, de løbende omkostninger og evnen til at kunne bære denne omkostning. Da energieffektivitetsforanstaltninger vil føre til et fald i løbende omkostninger med hensyn til energiomkostninger, er økonomisk gennemførlighed i en energieffektivitetskontekst kun relateret til evnen til at kunne bære omkostningerne ved lejen og andre løbende udgifter så som vedligeholdelse og reservedele.

Bæredygtighed generelt forventes ikke at være i konflikt med højere energieffektivitet, snarere vil der være tale om det modsatte, da der typisk er synergi mellem de to elementer. I de sjældne situationer, hvor der er en konflikt mellem højere energieffektivitet og mindsket miljømæssig påvirkning, vil man i forbindelse med f.eks. indgåelse af offentlige lejemål skulle afveje disse påvirkninger på baggrund af en gennemsigtig og bevisbaseret tilgang for at kunne indgå lejemål, der ikke overholder direktivets krav om energieffektive indkøb. Energistyrelsen kan være behjælpelig ved denne vurdering.

Hvad angår *tilstrækkelig konkurrence* kan der i forbindelse med indgåelse af lejemål opstå et problem med, at der kan være et begrænset udbud på markedet i forhold til den energieffektivitetskategori, der er påkrævet efter direktivet.

I de tilfælde, hvor ministerier med tilhørende institutioner m.v. er i *rimelig tvivl* om, at det lejemål, som der skal indgås aftale om, og som er tilgængeligt på markedet, *ikke opfylder en eller flere af betingelserne ovenfor, vil forpligtelsen til at foretage disse indkøb ikke gælde*. Den pågældende institution skal dog på en gennemsigtig og bevisbaseret måde kunne fremvise, at den/de pågældende betingelse(r) for at kunne undtages fra forpligtelsen er opfyldt(e). Energistyrelsen kan være behjælpelig ved denne vurdering.

Herudover gælder endvidere, at forpligtelsen om, at lejeaftaler om bygninger eller dele af bygninger kun må indgås, forlænges eller genforhandles, hvis bygningen som minimum opfylder de mindste krav til energimæssig ydeevne, der følger af bygningsreglementets renoveringsklasse 2, ikke finder anvendelse på væbnede styrkers kontrakter, hvis det vil være i konflikt med arten af og det primære mål med de væbnede styrkers aktiviteter.

7.5. Energikrav ved den statslige forvaltnings køb af bygninger eller dele af bygninger

Hvis den statslige forvaltning på egne eller andre ministeriers vegne køber eksisterende bygninger, eller dele af eksisterende bygninger, så skal de sikre, at disse bygninger, ligesom ved indgåelse af lejeaftaler, som minimum opfylder de mindste krav til energimæssig ydeevne, der følger af bygningsreglementets renoveringsklasse 2.

Renoveringsklasse 2 er, når det samlede behov for tilført energi til opvarmning, ventilation, køling, varmt brugsvand og belysning pr. m² opvarmet etageareal ikke overstiger 95 kWh/m² pr. år tillagt 2.200 kWh pr. år divideret med det opvarmede etageareal. Niveauet for renoveringsklasse 2 svarer til, at bygningen lever op til skalatrin B på energimærkningskalaen. Således er mindstekravet til energimæssig ydeevne opfyldt, hvis bygningen er indplaceret på skalatrin B eller bedre på energimærkningskalaen.

7.5.1. Undtagelser

Forpligtelsen ovenfor om energimæssig ydeevne kan fraviges, såfremt forpligtigelsens overholdelse ikke er omkostningseffektiv, økonomisk gennemførlig, bæredygtig eller teknisk egnet eller der ikke er tilstrækkelig konkurrence. For en uddybning af disse begreber henvises der til afsnittet under 7.4.1.

Forpligtelsen finder ikke anvendelse på de væbnede styrkers kontrakter, hvis dette vil være i konflikt med arten af og det primære mål med de væbnede styrkers aktiviteter.

Endelig finder forpligtelsen om at overholde de ovenstående energikrav ved den statslige forvaltnings køb af bygninger eller dele af bygninger ikke anvendelse, hvis formålet med købet er:

- at foretage gennemgribende renovering eller nedrivning
- at videresælge bygningen uden at anvende den til offentlige organs eget formål
- at bevare bygningen som en bygning, der officielt er fredet som en del af et særligt område eller som følge af dens særlige arkitektoniske eller historiske værdi.

7.6. De enkelte ministeriers forpligtigelse til at tilskynde ministeriets øvrige statsinstitutioner mv.

De enkelte ministerier skal tilskynde de statsinstitutioner mv. der ikke tilhører den statslige forvaltning til, at de ved køb af bygninger lægger de samme energikrav til grund, som den statslige forvaltning er bundet af.

Energistyrelsen, den 18. marts 2020

Stig Uffe Pedersen

/ Mads Krogh

Referencer

¹ Cirkulære nr. xxx af 1. oktober 2019 om energieffektivisering i statens institutioner

² https://ens.dk/sites/ens.dk/files/Energibesparelser/vejledning_til_indberetning_af_offentligt_energiforbrug_-_bruger.pdf

³ F.eks. Vejledning nr. 9901 af 1. oktober 2009 om energieffektivisering i statens institutioner.

⁴ Lovbekendtgørelse nr. 841 af 21. august 2019

⁵ Lovbekendtgørelse nr. 881 af 23. august 2019

⁶ Europa-Parlamentets og Rådets direktiv 2012/27/EU af 25. oktober 2012 om energieffektivitet

⁷ Europa-Parlamentets og Rådets direktiv 2010/31/EU af 19. maj 2010 om bygningers energimæssige ydeevne

⁸ Europa-Parlamentets og Rådets Direktiv (EU) 2018/2001 af 11. december 2018 om fremme af anvendelsen af vedvarende energikilder (VE- direktivet)

⁹ For nærmere henvises til vejledning nr. 11032 af 18. november 2015 til bekendtgørelse om individuel måling af el, gas, vand, varme og køling

¹⁰ Europa-Parlamentets og Rådets direktiv 2012/27/EU af 25. oktober 2012 om energieffektivitet

¹¹ Bekendtgørelse nr. 1395 af 25. november 2016

¹² Europa-Parlamentets og Rådets direktiv nr. 2014/24/EU af 26. februar 2014 om offentlige udbud

¹³ www.spareenergi.dk/offentlig/vaerktoejer/indkoebsanbefalinger

¹⁴ Cirkulære nr. 9749 af 2. februar 2019 om indkøb i staten

¹⁵ Europa-Parlamentets og Rådets direktiv 2009/81/EF af 13. juli 2009 om samordning af fremgangsmåderne ved ordregivende myndigheders eller ordregiveres indgåelse af visse bygge- og anlægs-, vareindkøbs- og tjenesteydelseskontrakter på forsvars- og sikkerhedsområdet

¹⁶ Bekendtgørelse nr. 1615 af 13. december 2017 af bygningsreglement 2018

¹⁷ Bekendtgørelse nr. 1179 af 4. oktober 2013 om kvalitet, OPP og totaløkonomi i offentligt byggeri

¹⁸ <https://at.dk/regler/at-vejledninger/temperatur-arbejdsrum-faste-arbejdssteder-a-1-12/>

¹⁹ Bekendtgørelse nr. 793 af 07/08/2019 om energimærkning af bygninger.

²⁰ http://bygningreglementet.dk/Tekniske-bestemmelser/11/Krav/274_279#ad21aa16-1c24-4ff8-83fd-5a197d72d201